

Stykke ufrugtbart Land, hvor man kan forfriske sig paa et Sted, hvor der endnu er fri Grund, hvor man kan bevæge sig, som man lyst. Paa den flade Sandefage, hvor vi bo, og som tillige er overordentlig frugtbar, er det jo gaaet faaledes, til, at det fri Terrain i Byens nærmere Omegn efterhaanden dels er blevet tilbygget, dels opdyrket til det Allærhøieste. Disse Fællede, som jeg taler om, ligge som den sidste Rest af det udyrkede Terrain i Byens umiddelbare Nærhed. Man maa ikke sige: Ja, men vi have jo vore offentlige Haver. Seg skal ingenlunde benægte disse Havers Betydning for den menige Befolkning; men der er dog et meget væsentligt „men“ ved dem, det er nemlig dette, at al Ting er afgrænset og afpælet paa det Strengeste, saa at man kun maa bevæge sig paa visse Linier, hvor man engang maa gaa; men gaar man lidt til Side for dem, er der strax en Opsynsmand i Nærheden, som kommer og tager En i Nakken og fører En tilbage paa Arbejdet. Derimod disse Fællede have det store og smukke Fortrin, at paa dem kan man gaa, som man har lyst til; man kan tumle sig til Højre og til Venstre, frem og tilbage, som man har lyst til; man kan staa paa Benene eller ligge ned eller staa paa Hovedet, om man vil. Men saa er der ogsaa dette, at man her har Jordens naturlige Overflade, den naturlige Hud, om man saa maa sige, som Jorden har. Og man har Fornøielse af at se paa den, paa dens ganske vist ikke meget rige Plantevæxt, men dog en Plantevæxt, som har sin eiendommelige Tilløftelse i Modjætning til alt det Tulpasjede og Tillavede, som findes i de offentlige Haver. Og saa vil jeg da bede de ærede Medlemmer om at tænke sig den fattige Mand's Stilling, naar han kommer ud paa disse Fællede. Han har ganske vist ikke Følelsen af Cierens Ret og Cierens Glæde, men dog af, at han er paa Allemands Grund. Netop fordi han selv er En af Allemand, er han Meddeier og føler sig ganske anderledes fri, end naar man viser ham hen til den store Vandvej, hvor han kan gaa saa mange Mile ud i Terrainet, han vil. Naturligvis, men der er han omgivet af Grøfter og Gjerder, og fra alle Sider tilraaber Eiendomsretten ham: Kom ikke her! Her har Du Intet at gjøre! Paa Fælleden er der endnu en

saadan Frihed, som er absolut nødvendig, for at en stor Befolkning skal kunne leve et nogenlunde behageligt Liv. Delægge vi nu den ene af disse Fællede derved, at vi fjerne et mægtigt Stykke ud af den og lægge et Hospital der, og den anden paa samme Maade ved at anlægge en Gardehusarskafarne der, vil jeg sige, at Kjøbenhavns hele Udseende er forandret i en væsentlig Grad, og der er tabt Noget, som det ikke er muligt paa nogen Maade at vinde tilbage uden med ganske uhyre økonomisk Opoffrelse, hvis man engang skulde tænke de Betragtninger, jeg her har tilladt mig at gjøre mig til Talsmand for, nogen alvorlig Opmærksomhed; og jeg tror ganske sikkert, at Fremtiden vil føre frem paa den Vej, som Nutiden er flaaet ind paa, nemlig at bestrebe sig for at udvikle de hygieiniske Forhold saa meget som muligt for enhver stor Stads Indbyggere. Seg skal være den Sidste til at benægte, at et Hospital spiller sin store Rolle for Befolkningen, ogsaa for den fattige Befolkning; men det Ulykkelige er, at vi ere komne ind i det Forhold, at et Hospital fordrer denne uhyre Blods; det er ikke længere en enkelt eller nogle faa meget store Bygninger, man benytter, men man har faaet et Pavillonssystem, som fører til, at man maa lægge Beslag paa ganske overordentlig mange Tdr. Land. Endelig er der endnu en Betragtning, som jeg gjerne vil gjøre gjældende til Fordel for Fællederne, en Betragtning, som sikkert ikke har nogen Betydning for den hoitærede Minister, men som vil have megen Betydning for ikke faa af de tilstedeværende Medlemmer i denne Sal, det er denne, at disse Fællede jo ere en naturlig Blads for Kjøbenhavns Folketingsamlinger. Det er det eneste Sted i og ved Byen, hvor der kan finde en betydelig Udfoldning af Befolkningen Sted, og det kunde dog tænkes, at der var forskjellige Leiligheder, hvor det kunde være godt, at den kjøbenhavnske Befolkning mødte i Masse. De der have set de Grundlovsfester, som blive holdte her af det socialdemokratiske Parti, ville have set, hvorledes i alt Fald den ene af disse store Fællede, den største af dem, akkurat er stor nok ved den Leilighed. Men Kjøbenhavn er jo under en stigende Udvikling; der vil komme det Dieblif, da den Fælled alene ikke er stor nok,